

Brassói Lapok

XXXVIII. évfolyam
286. szám

Főszerkesztő:
Szele Béla dr.

Pentek
1932. évi december 16

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldre postai széküldéssel havonként 60 lej, postautalványon átválva, vagy a kiadóhivatal pénztárához befizetve. Aki pénzbeszedő megbízott útján fizet, az előfizetési díj címén Brassóban további 2 lej, vidéken 6 lej fizet havonta. — Mindazon helyiségekben, ahol a kézbesítés saját kihordóink útján történik, kézbesítési díj fejében havonta 4 lej külön megfizetendő. — Külföldre negyedévre 300 lej, félévre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyarországra negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő. Magyarországon postatakarékpénztári számlánk száma 12.174. — HIRDETÉSEK díja 6 lej, szövegoldalón elhelyezve 8 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők.

Elkészült a választói törvény reformjavaslata

Az ügyész

A tárgyalás elnöke elvesztette a türelmét és haragosan kirobant. Nem a nád-
lotta haragudott meg az elnök, nem is a
pédó provokálta ki a haragot. Ezuttal
egészen szokatlanul az ügyész részesült
elnöki megtorlásban.

A nádhatóság igen tisztelt képviselője
taktikázott Justiciá asszonnyal. Az
ügyésznek rendes körülmények között az
feladata, hogy minél gyorsabban elő-
segítse a bűn megtorlását. Ha, szerinte,
bűn bűn. Ha nincs, akkor ugyancsak
gyorsan, a leggyorsabban hozzá kell jut-
tatnia a nádollatot a szabadsághoz, vagy
széltételtelhez.

Az ügyész nem huzhatja az ügyet. Az
ügyész nem taktikázhatik. A köznád
képviselője ravasz célzatossággal nem vá-
gathat a bírúknban. Nem csereberelheti
tanácsot, mert az ő feltevése szerint
minden ügynek, minden bíró kezében jó
helyen kell lennie.

A temesvári főügyész ezuttal szintén
vádolt. Nem a nádollatot, arra még nem
került a sor. A tanácsot vádolta meg. Nem
nyitlan, taktikusan és ravaszul. Ez ellen
állkozott az elnök az ügyészi intenció
nyílt feltárásaival.

Az ügyész a jogrend védője. A temes-
vári ügyész különös tevékenységével
ilyen sebet ejtett a jogszolgáltatás erköl-
csi presztízsen, amely nem maradhat
megtorlás nélkül. Hitet ingatott meg, kés-
leltette a jogszolgáltatás menetét, burkol-
tan gyanúsított. Játsozott azzal a legna-
tasabb értékkel, amely életbázisnak kell
maradnia minden körülmény között.

Sürgősen nádát kell emelni a temesvári
ügyész ellen.

Tüntetés

A nagy hitelező, mint adós, egy kissé
törősen viselkedik. Európa bankárja,
— hogy úgy mondjuk — nem tulságosan
respektálja azokat az elveket, amelyeket
a bankárok általában szeretnek dogma-
ként tisztelni és tiszteltetni.

Az üzlet üzlet, ez Amerikában nagyon
komoly dogma és nem engedik, hogy a
háborus bolton csak a franciák keresse-
nek.

És Páris tüntetéssel felel. — Nem fize-
tünk! — kiáltják a tengerentúltra.

Érzik és tudják, hogy az üzleti morál
világs megértése ez és mégsem akarnak
fizetni. A háboru óta annyira megszok-
ták, hogy az történik a világon, amit a
francia teljhatalom diktál, hogy az első
ellentmondásnál berzenkednek.

Azt észre sem vették, hogy másnak mi
fáj, hogy eddig másnak is fizetni kellett
és fizetni kell ma is, amikor ők köve-
lnek. Ők csak inkasszálni akarnak, de
nem hajlandók a szépen felsorakoztatott
aranyrudak hegyeit megbolygatni.

Nem fizetünk! — kiáltják a fran-
ciák Amerika felé.

A letarolt és összezuzott világ fölött
már csunya nyíltsággal veszekednek a
világ nagyurai. A sorvado konc fölött
már szemérmetlen acsarkodással villog-
nak a fogak, már ők is érzik a nyomor
halálós lehelletét.

Vizsont még mindig nagy előnyben
állnak a többi országok fölött. Ők még
tudnak, de már nem akarnak fizetni.
A többiek esetleg akarnának, de már nem

Leszavazták a francia kormányt

Herriot benyújtotta lemondását

A francia kamara 402:187 arányban tagadta meg
a fizetést Amerikának

Páris, december 14.

Kedden délelőtt a Herriot-kormány is-
mét minisztertanácsot tartott, hogy meg-
állapítsa annak a jegyzéknek szövegét,
amelyet a december 15-én fizetendő ese-
dékesség kérdésében az amerikai kor-
mányhoz intéz. A minisztertanácsban az
az egyhangú álláspont alakult ki, hogy
továbbra is biztosítani kell a francia-
angol szolidaritást és együttműködést
az adósságfizetés kérdésében.

Ezen alapon fogadták el a jegyzék
szövegét, amely négy pontban sűriti ösz-
sze a francia kormány álláspontját:

1. A francia kormány tudomásul ve-
szí az a jegyzéket, amelyet Stimson
amerikai külügyi államtitkár december
8-án nyújtott át az adósságok ügyében.

2. A francia kormány kéri, hogy ha-
ladéktalanul indítsák meg a tárgyalá-
sokat a Mellon Beranger-féle egyez-
ményben foglalt szabályozás revíziója
érdekében.

3. A francia kormány december 15-
én még kifizeti a közel 20 millió dol-
lár kitévő esedékességét, de azzal a
megjegyzéssel, hogy a később létesítendő
meg egyezés alapján írják majd jóvá
számáján.

4. Tudomására hozzuk az amerikai

kormányt, hogy a tény, hogy Fran-
ciaország már nem lehet többé abban
a helyzetben, hogy a Mellon Beran-
ger-egyezmény alapján fizesse ameri-
kai adósságait, ha fenntartják a Né-
metországnak adott moratórium által
keletkezett helyzetet.

Ez a jegyzék tehát azt bizonyítja, hogy
a Herriot-kormány december 15-én még
fizetni akar, de nem bizonyítja azt, hogy
fizetni is fog, mert a kamara plénuma
még nem mondotta ki az utolsó szót, a
Herriot-kormány sorsát is megpecsételő
utolsó szót a jegyzékkel kapcsolatban.
A kamara természetesen óriási érdeklő-
dással tekintett a keddi ülés elé, amelytől
az egész francia közvélemény azt várta,
hogy négre tiszta helyzetet teremtsen. A
tiszta helyzet pedig azt jelenti ebben az
esetben, hogy

a kamara kerekén megtagadja az ame-
rikai adósságok további fizetését és
már a december 15-én esedékes 20 mil-
lió dolláros részlet kiutalását sem szá-
vazza meg.

A minisztertanácsban elfogadott jegy-
zék szövege először a kamara bizottságai
elő került. Néhány nappal ezelőtt a kül-
ügyi bizottság a kormány álláspontját

tette magáévá, s csak a pénzügyi bizott-
ság utasította el a fizetési szándékot.
Kedre a helyzet annyiban változott
hogy

most már a külügyi bizottság is 22
szavazattal 9 ellenében elutasította a
kormány amerikaihoz intézendő jegyzé-
két, azaz az adósságfizetés azonnali
megszakítása mellett döntött.

Ilyen előzmények után ült össze a ka-
mara ülése, amelyre a képviselők teljes
számban felsorakoztak, az érdeklődők
pedig zsufolásig megtöltötték a karzato-
kat.

A pitát Marin jobboldali képviselő nyi-
totta meg s beszédében azt követelte,
hogy Franciaország azonnal szüntesse
meg az amerikai adósságok fizetését.

Felszólalása után a kamara elnöke szü-
netet rendelt el, majd újra megnyitva a
ülést, a bizottságok előadóinak adta meg
a szót, akik ismertették a kamara plé-
numa előtt is a minisztertanácsban elfoga-
dott jegyzék szövegét.

Franklin Bouillon arra kérte képoise
lőtársait, hogy tartózkodjanak mindér
pitától és egyhanguan helyezkedjenek a
adósságfizetés visszatartásának állás-
pontjára.

A szocialisták döntő állásfoglalása

A szarazás a szerdai ülésre maradt.
Ennek kimenetele nem lehet kétséges
mert a kormány sorsa a szocialisták ke-
zében van. Ha ők tartózkodnak a szava-
zástól, akkor a Herriot-kormány talán
nem bukik meg, de ha szavaznak, akkor
a kormány bukása befejezett tény. Már
pedig a mai ülésen csakis ezzel az eshe-
tőséggel lehet számolni mert a szocialis-
ta frakciók azt a határozatot hozták ked-
den este, hogy az adósságfizetés megta-
gadása mellett adják le szavazataikat.

ÚJABB TUNTETÉS

Mig a kamarában a vita tartott, a pa-
risi utca a maga szenvedélyes megmoz-
dulásával adott kifejezést a közhangulat-
nak. Már az alkonyati órákban nagy tö-
meg peródott össze a Bourbon-palota
környékén, ahol — főképpen royalisták
izgalására — heves tüntetés kezdődött az
Amerikának járó adósságok fizetése
ellen.

Este 10 órára a helyzet annyira elmé-
gesedett, hogy Chiappe párisi rendőr-
főnök személyesen vette át a rend fenntartására kivezényelt karhatalom irányítását.

A hatalmas embertömeg szenvedélyeit
a royalista főkolompósok annyira feltü-

zelték, hogy
a tüntelők többször rohamra indultak,
de mindenkor szemközt találták magu-
kat az erős rendőrsztagokkal.

A rendőrök gummibottal igyekeztek vis-
zatartani és szétszórni a tömeget, ami
több összecsapás után sikerült is.

Közben a Bourbon-palota elől elzavart
tüntelők a város mas forgalmasabb pont-
jain is zavargásokat rendeztek s
középori zudítottak az esti órákban.

A jó példa ragadós

A francia kamarában lezajló esemé-
nyek mindenesetre azt igazolják, hogy
december 15-én Anglia egyedül fog fizet-
ni Amerikának. E pillanatban már nem
kétséges, hogy Franciaország közvélemé-
nye nem azonosítja magát a kormány
szinte magánvéleménynek minősíthető
konziliáns álláspontjával és megtagadja
a fizetést.

A jó példa ragadós és a francia diplo-
mácia többi csatlósai is sietnek követni.
Belgium kormánya például már be is
jelentette, hogy a decemberi esedékes-
ség fizetését megtagadja.

zsufoltan közlekedő közúti kocsikra.
A kódolástól és a bezuzott ablakok
ünnegszilánkjaitól több utas és kalauz
megsebesült.

A St. Germain-teren a tüntelők töme-
ge és a karhatalom ismét megütközött, a
elkeseredett dulakodásban többen megse-
besültek.

A rendőrség osztagai közel ezer tünte-
tőt vettek őrizetbe és állítottak elő
rendőrönkösegen.

A brüsszeli amerikai nagykövetség már
átadta az erről szóló jegyzéket. Cseh-
szlovákia is bejelentette Amerikának
hogy többé nem fizeti az adósságokat. A
cseh jegyzékre az Unió külügyi hivatala
kedden adta át a válaszigjegyzéket, amely
nek szövege azonos az Angliának é
Franciaországnak átnyújtott jegyzéké-
vel. Erre a washingtoni cseh követ kife-
lentette, hogy kormánya december 15-én
még megfizeti a másfélmillió dolláros
esedékességét, de azzal a kikötéssel, hogy
a problémát a jövőre vonatkozólag u-
egyezménnyel rendezzék.

Amerika már puhult volna...

Es mit szél Amerika ahhoz, hogy régi szövetségei most egymásután tagadják meg kötelezettségeiknek teljesítését, s gyors egymásutánban szüntetik be a fizetést azoknak az adósságoknak, amelyek számukra a háború megnyerését és hatalmuk megnövekedését tették lehetővé?

Az amerikai kormány hivatalos álláspontja ismeretes. Ragaszkodik ahhoz, hogy régi adóssai fizessenek. De ez a hivatalos álláspont sem tarthatja magát teljes merészségében sokáig, legalább is a jelek azt látszanak bizonyítani.

Washingtoni jelentés szerint

Hoover elnök elhatározta, hogy az európai adósságok kérdését teljesen revideálni fogja és haladéktalanul megteszi az ehhez szükséges diplomáciai lépéseket, esetleg a legutóbbi nyilatkozatában említett bizottságot bízta meg a probléma megoldásával.

Igaz, hogy a tárgyalásokat mandátuma lejárása miatt márciusig nem tudná befejezni, de meg volna a reménye arra, hogy utóda, Roosevelt tető alá hozhatná az európai adósság helyzetét újraszabályozó egyezmény ügyét.

Az amerikai sajtó pedig nagy meglepetéssel szövegezte le, hogy a kongresszus tekintélyes tagjainak többsége, akik eddig azt követelték, hogy az európai adósságok fizessenek, most ingadozni látszanak. Aligólag azért, mert ennek az álláspontnak hangzóztatása és keresztülvitele Amerikát renkióul népszerűtlenné teszi Európában. És az amerikai politikai élet kitűnő ségei is lassankint kezdenek megbarátkozni azzal a gondolattal, hogy Európa most december 15-én utoljára fizette meg rendszeren az amerikai adósságok lejáratí összegét.

Herriot háromórás érvelése sem győzte meg a kamarát

Óriási az öröm Párisban

Páris, december 14.

Újabb jelentés szerint a Herriot-kormány sorsa eldőlt. A miniszterelnök hiába próbálta háromórás beszédében meggyőzni a kamarát arról, hogy Franciaországnak teljesítenie kell Amerikával szemben december tizenötödiki esedékességét. A pártok már előre eldöntötték, hogy a fizetés ellen fognak szavazni. E szerint a kormány ellen szavazott 402 képviselő.

Herriot azonnal visszavonult minisztertársával, majd negyedórás tanácskozás után bejelentette az összkormány lemondását.

Herriot ezután megjelent Lebrun elnök-nél és hivatalosan közölte a kormány visszavonulását. Lebrun a lemondást elfogadta és megbízta a kormányt az ügyek ideiglenes vezetésével.

Lebrun elnök délelőtti már megkezdte a kihallgatásokat és elsőnek a kamara és a szenátus elnökeit fogadta.

A Herriot-kormány tagjait, amikor a lemondás után már a kamara épületéből távoztak, az egybegyűlt tömeg lelkesen megülentezte. Ugyancsak nagy tapsban részesítették őket a képviselők, valamint a karzaton az egész ülést végigszorogó közönség. Az ünnepi szöveg annak akartak kifejezést adni, hogy a leszavazás nem Herriot személyének, hanem Amerikának szól.

Herriot lemondását egyébként érdekes incidens előzte meg. Hajnal felé járhatott már az idő, amikor a miniszterelnököt váratlanul a telefonhoz hívták. Herriot kisértet az ülésteremből és felvette a kagylót.

Londonból jelentkezett MacDonald titkára és közölte a francia miniszterelnökkel, hogy MacDonald megváltoztatta elhatározását és arra az álláspontra helyezkedett, hogy Anglia sem fog fizetni csüörtökön.

Herriot gyanusnak találta a londoni telefonüzenetet és azonnal felhívta az angol külügyminisztériumot. Csakhamar kiderült, hogy misztifikáció történt, valaki még az utolsó pillanatban befolyásolni

akarta Herriot miniszterelnököt elhatározásában, amely a fizetési kötelezettség teljesítésére irányult.

Abban a hatalmas beszédében, amelyben az éjszaka folyamán megkísérelte a maga meggyőződése mellé hangolni a kamarát, Herriot rámutatott a veszélyre, amelyet a fizetés megtagadása jelent. Kifejtette, hogy Franciország az izolálás veszélye fenyegeti. Ugyanekkor célzott a német veszélyre, amely esetleg Franciországot már szövetségeseitől elhagyottan találhatja. Támadta Herriot a jobboldalt, mint amely annakidején az adósságrendezési szerződést aláírta és amely azt most mégsem vállalja. Ugyancsak súlyos szemrehányást tett a baloldalt is.

Az utponalokon, amelyek a kamarához vezetnek, egész éjszaka ezrek és ezrek pírassztottak és lesték a kiszivárgó híreket. De egész Páris várta az eredményt. Amikor a szavazás eredménye ismeretessé vált, palósságos örömmujongás veti erőt az emberekben.

Mindenki tombolt, éltette a képviselő-

házat és kifakadt Amerika ellen. Mintha egy nagy teherrel szabadult volna meg a francia nép, amidőn hírül vette, hogy csüörtökön a kincstár nem fizet.

A kamara határozatát azon pillanatban megkübelezték Washingtonba Hoover elnöknek, akit a Herriot-kormány bukása rendkívül kínosan érintett. Hoover elnök azonnal intézkedett a kongresszus összehívásáról, hogy a további lépéseket megtárgyalja vele. Franciország állásfoglalása a francia-amerikai kereskedelmi viszony meglazulását is jelenti és általában kiszámíthatatlan következményekkel járhat a két kontinens politikai és gazdasági helyzetének alakulására.

Londonban ma, szerdán délután tart ülést az alsóház, miután azonban szavazás nem lesz, hasonló események, mint a melyenek Párisban lejátszódtak, nem várhatók.

Az új francia kormány elnökjelöltjeként egyébként Paul Boncourt, Daladier és Chautemps emlegetik.

Szerdán szüneteltek a mozielőadások Romániában

A filmipar ünnelő sztrájkja Madgearu könyörtelen adópolitikája ellen

Bukarest, december 14.

December 14-én Románia 450 mozgófénykép színházában — a számból Erdélyre egyedül 250 esik — szüneteltek az előadások. A filmvállalatok a sztrájkkal a kormány adópolitikája ellen akartak tüntetni, mert ez az adópolitika a filmipar kíméletlen megölését jelenti.

Ismeretes, hogy a filmesek mozgalmat indítottak a még a Popovici pénzügyminiszterségének idejéből származó, pauszálé-rendszerű adóterhek csökkentésére. A pénzügyminisztérium a mozgalomra azzal válaszolt, hogy

el akarta törölni ugyan a pauszálé rendszert, de ennek a helyébe a még veszedelemesebb ellenőr-szisztémát akarta

meghonosítani, amit azzal tetézt meg, hogy a jegyadót 26 százalékról 36-ra szándékoztak és szándékoztak felemelni s ennek tetéjébe minden jegyet háromlejes plusz terhelni meg a munkanélküliek segélyezésének céljára. Így a jegyek árának körülbelül 60 százaléka a kincstárhoz folyna be.

Az adó eddig évi 60 millió lejt tét ki, ezután ez az összeg 120 millió, tehát éppen a duplája lenne.

A mai siralmas körülmények között ez az emelés a filmipar végét jelentené.

A filmiparosok szerdai tüntető sztrájkjukkal új és igazságosabb adórendszert igyekeznek kiverekedni maguknak.

Péterlaka alsófehérmegyei községben ismeretlen banditák baltával agyonvertek egy kereskedőt és a feleségét

Bukarest, december 14.

Az elmúlt éjszaka folyamán szörnyű kegyetlenséggel végrehajtott kettős rablógyilkosság zajlott Péterlaka alsófehérmegyei községben. Az első jelentések szerint a tényállás a következő:

Az éjtelt követő órákban eddig még ismeretlen tettesek behatoltak Draia Miklós jómódú kereskedő házába, ahol a gazdát baltautésekkel agyonvertek. A dulakodás zajára felriadt a kereskedőnek a szomszédos szobában alvó felesége is, aki rémülten kiáltozni kezdett. Erre a banditák az asszonyra ve-

tették magukat s több csapással vele is végeztek.

Időközben a lármára figyelmes lett a falu éjjeli őre, aki felverte a szomszédokat. Csakhamar talpon állott az egész falu s a menekülni próbáló banditák után haitóadászatot rendezett.

A haramiáknak azonban, akik egyébként 100 ezer lej készpénzt és rengeteg árut raboltak össze, sikerült eltűnniök a sötétségben.

A csendőrség a tettesek után, akik kétségtelenül a falusi viszonyokkal ismerős egyének lehettek, megindította a nyomozást.

Párisban még mindig nagyon komolyan veszik az irodalmat

Ami a turistáknak meg a divathölgyeknek a júniusi „Grand-Prix” betéte, úgy a december első hét napjai jelentik az irodalom nagy eseményeinek időpontját. Ezen a héten döntenek számos irodalmi díjról, ilyenkor szentelnek fel új tehetségeket és hoznak divatba új írókat. És pemcsak a kiadók, a zsüri, meg maguk az írók vannak érdekelve, de minden politikai világszenzáció mellett a nagyközönség is szenvedélyes figyelemmel kíséri ezt az irodalmi versenytűtást.

A legjelentősebb — nem is a pénz, de irodalmi tekintélyt illetőleg a „Prix-Goncourt”, amellyel azonban majdnem azonos jelentőségű a „Femina-díj”. A „Goncourt Akadémia” zsürije tíz neves íróból, a „Femina” mint neve is jelzi, írónékből (számszerint huszból) áll. Miután a két Akadémia két év előttig egy és ugyanazon napon és legtöbbször azonos „favorit” választásával majdnem összejöttközésbe került, úgy a hölgyek újabbán két napi előnnvel tartották meg választásukat. Hogy nehezen egyeztek meg most is, kitűnik abból, hogy tizenegyszer fordult meg a választási urna, a míg végre egy szavazati különbséggel a „Femina-Díjat” a spanvolos névhangzásu, de valójában párisi Ramon Fernandez kanta, a „Pari” (Fogadás) című könyvével.

A vele egy szintben futó és egy szavazattal lemaradt „starier”, Guy Mazeline volt, akinek „Les Loups” (Farkasok) című könyve két nappal később a „Goncourt Díjat” nyerte el.

A Femina díj kiosztása napján, még két irodalmi jutalom szerzett hírnevet a boldog nyerteseknek. Az egyik: a „Prix-Moreas” mely az év legjobb költeménygyűjteményét koronázta, az erkölcsim felül: 5000 frankkal. Ami e prózai világban a poétáknak mindenesetre biztatásul szolgálhat.

A másik díj, a „Prix Interallie” Simone Ratel regényének szól.

Külön érdekes jelenség, hogy a most díjat nyert könyvek terjedeleme tekintetében, mennyire elütnek az utóbbi évtizedekben kiadott francia könyvektől. Mind vastokok, hosszú lélegzetűek, öt-száz (sőt 600 oldalasak) és ép úgy, mint Simone Ratel, Ramon Fernandez is folytatását igéri az első könyvnek. Ugyancsak ez a terve Guy Mazeline-nak és a legújabb irodalmi revelációnak Louis Ferdinand Céline is aki a „Rix Théphrese Renaudot” nyerte, a „Voyage au bout de la nuit” (Utazás az éjszaka végére”) c. könyvével.

Az új irodalmi sztárok fiatal emberek. Guy Mazelin, Fernandez és Céline is. De amik az első kettőt, irodalmi és újságírói körökben ismerték, az utóbbi eddig a teljes névtelenségben húzódtak meg. Most derült ki róla, hogy orvos (akár csak egyik Goncourt-beli elődje, Duhamel). hánvtatott érdekes életű ember, aki Páris egyik proletár negyedében, egy városi klinikán dolgozik. Könyve realiztikus, néha a brutalitásig az és az emberi szenvedéseket sötét színekkel ecsetelő leírásai, egy modern Zolá-ra emlékeztetnek. Megrázó könyv, amely meesze van a sikamlós és csillogó francia „esprit” régies termékeitől. Kiérződik benne a szociális problémákat igen közzelről látott ember megfigyelése, mely gyakran forradalmian patetikus.

Talán sok autóbiografikus rész is van e könyvben. Írója különös egyéniség, aki most a siker ragyogásában is buik az ünnepeltetés elől. Valódi neve Dr. Du-touches. Kiadója: Danoels Steeg cég, igen büszke, hogy ő hozta ki ezt a különös regényt. Eltekintve a jó üzletől, a mit egy ilyen nálvaműves könyv jelent.

A „Loups”, Mazeline könyve is sötét tónusu, Egy tengerész család története és a főakció Havre-ban játszódik le, ahol különben az író is született. Komoly kritikák, Balzac mesteri leírásához hasonlítják a jellem képeit. A Femina díjat Fernandez könyvében a főhangsúly a pszichológiai tanulmányokon van.

Az irodalmi „Nagy-hét”-be esik véletlenül újra egy „Akadémikus” halála. Eugéne Brioux, a híres drámaíró fejtezte be életét Nizzában. A „Comédie-Française”-nek ugyszólván a „hivatalos” írója volt, és művei 36 éven át állandóan műsoron szerepeltek. A „Vörös Talár” írójának halála, újra egy akadémiai barszonszék utáni hajszát jelenti. De em már csak az „arrivé”-k számára jelentős. „fiatalokat és a nagyközönséget, az állam nvolc milliárdos deficitje és a százmillióes amerikai adósság ellenére néhány napig az irodalom iránti érdeklődés kötötte le.

Elkészült a választói törvény reformjavaslata

A megyei proporcionalitás elvén épül fel, de igen bonyolult az új választási eljárás

Mit tartalmaz az új törvénytervezet?

Bukarest, december 14.

Mirto Edvárd közlekedési miniszter kormány választójogi szakértője hosszadalmas huzavona után elkészült a választójogi reform tervezetével, amelyet tegnap már át is nyújtott Maniu miniszterelnöknek, aki a javaslatot átismerteltetés után már a köznapokan a minisztertanács elé fogja terjesztani. Előfordulhat, hogy a tervezet még karácsonyi szünet előtt tárgyalás alá kerül a parlamentben.

Mirto

A Mirto-féle javaslat, amelynek befejezéséig a választójogi reform tervezetét nem fogadják el, a megyei proporcionalitás elvén épül fel, de messze áll attól az egyszerű minden kétségen felül az egyszerűsített szempontjait érvényesítő tervezettől, amelynek elfogadását a nemzeti-pártok ellenében küzdött a tervezet megalkotója. A tervezet néhány hónappal ezelőtt a Jorga-kamara elé került. A reformtervezet a régi választói törvénynek 34. paragrafusát módosítja.

AZ INDOKOLÁS

A Mirto-féle javaslat indokolásában kifejti, hogy a politikai élet valóságai a leggyakrabban számoló választójogi rendszerrel nem egyeztetett. A törvény a közhangot igyekezett kifejezni, de a régi törvényvel ellentétben az új törvény politikai rétegeket szavazatok arányában juttatja képviselőhöz. Az önkormányzatnak 50 esztendő óta nem volt a parlamentje. Felszabadult a nemzeti parlament, hogy valamelyik korábbi parlament miatt lett volna munkát. A mostani tervezet ki akarja fejezni, hogy az egész országban helyes a mandátumok arányos elosztása után.

A mandátumok elosztásánál a következő két szempontot tartják majd szem előtt:

1. Mindegyik választói lista a megyei választói kerületekben elért szavazatok arányában részesül a mandátumokban.
 2. A szétosztásra nem került mandátumot ama táblázat alapján sorrend szerint fogják odaítélni, amely táblázat a választáson résztvevő összes pártok szavazatmaradékaik nagyságának rendjében fogja feltüntetni. Ez a rendszer először is tiszteltetben tartja az egyes pártok erejének megfelelő aránylagosságot. Másodszor pedig kiküszöböli azt a jogosult helyi kívánságot, hogy a mandátumok megyei szinten szétosztásának szét, — noha a politikai arány az egész országra érvényes programok alapján zajlik le.
- Az indokolás ezután a választói törvénynek ellenőrzésére vonatkozó rendelkezéseket méltatja.

Hogy módosul a választói törvény?

A reformjavaslat lényegesebb újításai a következők:

Mindegyik választási iroda elnöke — tekintve a szenátorválasztó egyetemi tanácsoktól — az ítéltábla egy-egy tagja lesz. Ezeket a választási elnököket a tábla elnöke öt nappal a választási időpontja előtt sorshuzás után jelöli.

A sorshuzásnál asszisztálni fognak az egyes táblai részirtók vezetői is.

A választási elnökök a szavazás tisztaságának biztosítása érdekében rendelkezhetnek a hadsereggel, a rendőrséggel, a törvényszékekkel és a megye egész közigazgatási gépezetével.

A megyei választási elnök az egyes szavazószekcióknál elnöklő bíraktól megkapja a szavazási jegyzőkönyveket, összesíti a szavazatokat, és kihirdeti a megválasztottak névsorát.

A választási bizottság összetétele

A központi választói bizottság a következőképpen alakul meg: elnöke a Semmitűzők elnöke lesz. Tagjai: a Semmitűzők szekciójának elnökei, a bukaresti Ítéltábla elnöke, a bukaresti Ítéltábla szekciójának elnökei s valamennyi politikai csoportnak, amelynek legalább tíz képviselője volt az előző parlamentben, egy-egy megbízottja. A legközelebb összeülő választói bizottságba azonban kivételesen azok a politikai csoportok is küldhetnek egy-egy megbízottat, akiknek

Az egyes listák valamennyi választószekciójához két bizalmiférfit neveznek be. A bizalmiférfiak megbízatásuk elfogadásáról írásbeli nyilatkozatot nyújtanak be. A bizalmiférfi, aki a választási iroda megalakulásánál nincs jelen, vagy a helyiséget a szavazás idejében az elnök engedélye nélkül elhagyja, a megyei választási elnök által kirovandó 5000—50.000 lej pénzbüntetésben részesül, felőlő ama lista jelöltjeivel szemben, akik őt bizalmi férfinak delegálták.

legalább öt képviselőjük van a jelenlegi parlamentben.

Ez a bizottság fog dönteni minden érvénytelen lista visszautasítás és minden kontesztáció kérdésében.

Ezután a reformtervezet áttér az egyes szavazószekciós bizottságok megalakulásának a szavazás műveletének és a bizalmiférfiak kötelességeinek kérdéseire, majd rámutat a szavazat összeszámolás módjára és ennek ellenőrzésére.

A mandátumok szétosztása

A választójogi reformtervezetnek a fontos részéről a 90. és 91. szakaszok a következőképpen intézkednek:

A mandátumok az egyes listákra jutott szavazatok és a megyében leadott összeszavazatok arányában osztatnak szét. A proporcio kiszámítása így történik: Összeszámolják a megyében leadott összes szavazatokat.

A megyében leadott összes érvényes szavazatokat elosztják a megyében megválasztandó képviselők számával.

Ezután elosztják az egyes listákra esett szavazatok számát az egy-egy mandátumhoz szükséges hányadossal.

Az eredmény jelzi majd, hogy egy-egy listának hány mandátumhoz van joga. A mandátumokat kiosztják majd az egyes listák vezetőinek.

A táblázatból kizártnak azok a listák, amelyek az egy-egy mandátumhoz szükséges szavazatmennyiségnek a felét sem kapták meg.

Mi újság a politikában

A LEGFELSŐBB HADÜGYI TANÁCS

tegnap az uralkodó elnökletével ülést tartott, amelyen résztvettek a hadsereg-felügyelőkön és nagyszámú generálisokon kívül Maniu, Michalache, Titulescu és Mirto is.

Ezt követően este Titulescu lakásán értekezlet volt, a külföldi adósságok részletfizetése kérdésében. Elhatározták, hogy Lugosanu kereskedelmi miniszter a kormány megbízásából szeptember Párisba utazik, hogy ott a külföldi hitelezőkkel tárgyaljon, ezt követően pedig Genf-be megy, ahol a Népszövetséggel igyekszik majd az egyezményt létrehozni.

A PARLAMENT KARÁCSONYI SZÜNETE

egyes hírek szerint december 23-án, más hírek szerint csak 24-én adják ki. Szükség esetén a kamara két ülést fog tartani naponta, ami természetesen csökkentheti a napirenden levő élelbevágóan fontos törvényjavaslatok komoly megvitatási eshetőségeit. Egyébként az egyes felszólalások időtartamát 20 percre korlátozták.

A TÖBBSÉG LASSU BOMLÁSA változatlanul tart. Tegnap Paleologu, a kamara magánjogi bizottságának elnöke mondott le tisztségéről, mivel méltóságát azzal, hogy Junian híve, nem tudta összeegyeztetni. A bomlást jelzi az is, hogy Lad Aurél a kormány párt vezető tagja, aki több kérdésben már eddig is éles ellenzéki hangnemet ütött meg, újabb bíráló cikket írt a kormány címére.

A KAMARA KEDDI ÜLESNAPJÁN

Hans Ottó Koth a német párt nevében szólott hozzá a felirati javaslatához, elítélte a kormány pénzügyi törvényjavaslatát, megemlítve a német felekezeti iskolák nehéz helyzetét s követelve a kisebbségi államtitkári poszt betöltését. Sordici (Lupu) támadja a Népszövetség kisebbségvédelmi politikáját. E donkizotti szelmalomharcba azután beavatkozik Lupu is, aki helyteleníti, hogy a különböző politikai pártok szavazatok el lenében ütköztek a kisebbségi pártokkal, amelyeknek megerősödését ők tették lehetővé. Konnerth német képviselő szintén a felekezeti iskolák helyzetéről beszél. Murescu (szocdem) a munkanélküliek sanyaru helyzetét ismerteti. Joani-tescu miniszter azonnali választást, bejelentve, hogy különböző intézkedéseket tett fogalmazba a munkanélküliek segélyezésének céljára.

CUZA ÉS A ZSIDÓK

képezik a politika pikantériáját. Ugyan-az az északmoldovai Sulita községben Cuza a rasárnapi választások során 172, a zsidó lista pedig csak 39 szavazatot kapott. Mintán a község ezer szavazójából 950 zsidó vallású, kétségtelen, hogy a zsidók egy része Cuza szavazott. Aminek a magyarázata csakis az lehet, hogy a község szembenálló zsidó csoportjai kevésbé szenvedhetik egymást, mint akár maga Cuza mestert. Nincsen olyan szenvedélyes antiszemita mozgalom, amely felérne egy alapos, békebeli hűlközségi küzdelemmel.

CSENDEN TELLT EL DECEMBER 13.-A

Bukarest, december 14.

1918. decemberében a bukaresti nyomdaipar sztrájkba lépett s a sztrájkhoz sok más iparág is csatlakozott. A sztrájkoló munkások 13-án tüntető felvonulást rendeztek a főváros főutvonán, a Calca Victoriei, ahol a Nemzeti Színház épülete előtt erős karhatalom zárta el az utakat, majd amikor a felvonulók tovább akartak vonulni, a munkások sűrű sorába lött. A helyszínen 102 halottat szedtek össze.

Ezt a szomorú évfordulót a romániai munkásság évről-évre felvonulásokkal szokta ünnepelni. A sziguranca ezében erős óvintézkedéseket tett s különösen Bukarestben rendezett erős razziákat, a melyek során sok munkást és munkásnőt vett őrizetbe. A belügyminisztérium jelentése szerint az évforduló rendben múlt el s az ország egy részéből sem érkezett rendzavarásról hír.

A tűzoltók, mint „szegény gyermekek“

Nagyvárad, december 14.

A váradszöllősi önkéntes tűzoltó egyesület a szegény gyermekek felruházására a közelmúltban bált rendezett. A jótékonykodás ürügye alatt, még a táncmulatságot megelőzőleg, végigkoldulták a falut és mindenütt azt hangoztatták, hogy a tiszta jövedelmet ítékonv célokra fordítják. Annál nagyobb felháborodást keltett most, hogy a tűzoltó egyesület most a pénzen új glasszkesztyűket és gála-felszerelést vásárolt a tűzoltók részére. Ilyenformán nem csak a szegény gyermekeket fosztották meg a téli ruhától, hanem az adakozókat is becsapták. A felháborító esettel egyébként Váradszöllős tanácsosai foglalkozni fognak.

Hét magyar, öt szociáldemokrata került be a dicsőszentmártoni tanácsba

Dicsőszentmárton, december 14.

A lezajlott közigazgatási választásokon a dicsőszentmártoni magyarság igen szép eredményt ért el. A kormány listáján kilenc helyet kaptak a magyarok s ezek közül hatan a városi tanácsba is bejutnak. A paktumos listán kívül a szocialisták érték el a legnagyobb eredményt, a kik öt jelöltet vittek be a városi tanácsba. A választási küzdelem teljesen eredménytelenül zárta a végig a Lupu-párt és a román blokk, anélkül, hogy egyetlen jelöltet is sikerült volna győzelemhez juttatniok. A nemzeti-parsztpárt öt jelöltje került be a paktumos listán a tanácsba.

Edigi jelek szerint az új tanács polgármestere Boila Danila, alpolgármestere pedig Pekri Géza magyarpárti elnök lesz.

Az osztálysorsjáték mai huzása

Bukarest, december 14.

Az osztálysorsjáték mai huzásán a következő főbb nyereményeket húzták ki: 300.000 lejt nyert: 43.506. 100.000 lejt nyert: 4269. 50.000 lejt nyert: 46.621. 15.000 lejt nyertek: 28.667, 10.081. 10.000 lejt nyertek: 59.285, 59.574, 27.747, 46.712, 22.845, 59.118, 70.680, 65.784. Kihúztak még ezenkívül 8000, 6000 és 4000 lejes nyereményeket.

Reumában, Csuzban, Ischiászban szenved?
Tegyen kísérletet
Salgumin pasztával
összekötésben
Salgumin fürdővel
Csodás gyógyulási eredmények — Egyetemi klinikák elsőrangú bizonyítványai
Egy csomag egy ürdőkurához **Le! 170.-**
Pozsina **35.-**
Gyógyszertárakban és drogériákban

Béke van, csak éppen homokzsák-barrikádokkal védekeznek

Szomorú és meghitt beszélgetés a temesvári „gondról”

— A B. L. munkatársának jelentése erdélyi körutjáról. —

Temesvár, december 14.

Hajdu Frigyes mondja, Hajdu Frigyes, a temesvári ügyvéd, a Szana Bank igazgatója tagja, aki melleseleg nagyon gazdag ember és ki a régi magyar politikában előbb Kossuth, — majd később Justh párti képviselő is volt a facseti kerületben:

— Nem kérem, itt béke van.

Tagadhatatlan: nála béke van. Fogadószobájában vitrin és benne vagyontárgyak és békebeli porcellánok.

Itt tényleg béke van. Jó meghitt békeszag van.

De ez a fogadószoba még nem Temesvár, ahol — ezt tagadni sem lehet — szintén nincs béke.

A Magyar Ház lépcsőházában homokzsákok vannak. Szorosan egymás mellett leolcsolt homokzsák-barrikádok vannak a lépcsőházban, amelyek között legfeljebb egyenként tud az ember bevergődni. Fenn, a nagy teremben, Gyóni ünnepséget tartottak a minap, itt, lenn a lépcsőházban, főpróbát tartanak abból a színdarabjából, ha tényleg megtámadják a Magyar Házat.

Mert szó volt róla. Ezt maga dr. Hajdu Frigyes is elismeri.

A hatóságokkal való egyetértésnek megfelelően tettük a Magyar Ház lépcsőházába a homokzsákokat. Külső támadás esetére!

Szóval még sincs béke.

— De igen, kérem, béke van. Itt sohasem mozgolódnak a diákok, csak legfeljebb akkor, ha kívülről ösztökélik és gyújtogatják őket.

— Hallom egyébként — folytatom a felderítő utat —, hogy errefelé erős a magyar párt. Nagyon jól kiépített falusi szervezetei is vannak.

— Vannak.

— És ifjúsági tagozata is van.

— Az is van.

— És radikális az ifjúsági tagozat.

— Minden ifjúsági tagozat radikális. Nem is szabad csodálkozni rajta. Friss és új emberek, akiknek nincs kenyerük és nincs reménységük.

Ez a megállapítás, ha nem is igaz, de nagyon újszerű. Akinek nincs kenyere, az radikális. Szóval, akinek van kenyere, az nem radikális.

Mennyire leegyszerűsödtek a dolgok. Hajdan még pontosan církalmazott definíciókkal határoztunk meg egy-egy fogalmat. Ma kenyérrel határozzuk meg. A jobboldálnak van mit enni, a baloldálnak nincs.

Kézenfekvő fordulattal most báró Ambrózy Andorra siklunk át, a magyar párt nemrégiben meghalt elnökére. Határozottan kivételes energiájú elnök volt, amit az is bizonyít, hogy itt élt a párt. Az örökére még nem gondolnak és ha gondolnak, legfeljebb provizóriumra: az alelnökök együttesen majd betöltik a helyét.

Milyen kivételes a nagy ember és milyen kevés a magyar ember: meghal egy elnök és helyébe provizórium kell, helyébe az alelnökök kara kell. A tizenöt évvel ezelőtti szított repatriálási láz most bosszulja meg magát. *Kevesen maradtunk és éppen azok nem maradtunk, akiknek maradtunk kellett volna.*

— Előbb-utóbb mégis átveszi a románság hatalma Temesvárt — mondom és hiszem is, amikor kimondom. Ott, ahol egy magyar halála a magyarság gondja, ott a többségi erőnek és tömegnek nem lehet nagy probléma, hogy a maroknyinak maradt magyarságot gazdaságilag is lehengetelje.

— Nem vették át a románok a magyar vagyonosság szerepét és erejét. Itt legalább is nem — mondja Hajdu Frigyes. — A kereskedelem és ipar változatlanul a magyarok, svábok és magyar-zsidók kezén.

Lassan kiderül, hogy nem volt mit átvenni vagyont és vagyoni erőt. Hovatovább megvilágosodik, hogy már Temesváron sincs nagyon. A kereskedő és az iparos nyakig a gondban és ezt a gondját szívesen átadná, de ezt a gondját senki sem veszi át. Ez nem kell a többségi nemzetnek sem.

Nem véletlenszerű, hogy a többségi elemek ebben a városban a szabadpályákon, a kereskedelem és az iparban nem jutottak hatalomhoz. A kereskedelemnek és az iparnak csak a nimbusza maradt itt meg, de nem maradt meg a vagyona. Vannak hatalmas vagyonok, de nincsen többé temesvári jólét. Az egyik nagy gyár — kétszázszázötven éves gyár — igaz-

gatója panaszkodik, hogy nagyon nehéz a helyzete. Érzem, már a nyelve hegyén, hogy kimondja: munkabér gondja is van. De nem mondja ki. Az utolsó percben inkább termelési statisztikájának vizsgálatán képét teregeti elém.

És a másik igazgató — egyik legnagyobb műszaki vállalat igazgatója — elpanaszolja, hogy minden vagyona részlet-váltókból áll, amelyeket nem lehet behajtani. Egy ideig el akartak adni el akar-

tak minden áron és minden feltétellel adni és adtak részletekre is. Most itt a váltó és nincs meg az adós és ha megvan az adós, behajtási költségre huszonöt-harminc százalék kell. Honnan vegye ezt a rengeteg per-költséget? Inkább odavész a követelés. Még mindig sokkal egyszerűbb és olcsóbb, ha odavész a követelés.

Nem, ez a temesvári béke sem béke többé.

Nem is lehet béke. Az egész ország vad és elfajzott háborús állapotban él és közben azt kívánjuk ettől a bánáti nagy várostól, hogy béke legyen benne.

Kívánságnak is merész. Vágyának is határtalan.

És mert így vannak a dolgok, nem érti az ember a homokzsákokat. A többségi elemek miért nem terrorizálták le a kisebbségeket, amíg a kisebbség vagyonban és hatalomban dúskált? Mit akarnak most? Miért éppen most akarják? Mit akarnak azokkal a fenyegetésekkel elér-

ni, amelyek itt is rémitenek?

A hatalom százszázaléka ugvis a többségé, a vagyon kilencvenkilenc százaléka meg ugvisem a kisebbségé már.

Jól mondja Hajdu Frigyes dr.:

— Csak a gond a mienk, de azt nem akarják átvenni.

Nem kérték a gondot és nem kívánják a gondot.

Ha meg nincs mit zsákmányolni, akkor miért a támadás? Azokért a hírekért a támadás, amelyeket nyugatról lansziroznak és amelyeket keleten nem hisznek?

Ezeket a támadásokat nem érdemli az ország és nem érdemli a kisebbség.

Eddig csak gondban úszott. Ezentúl majd ideg-izgalomban is fürödhethet. És közben barrikádokat emelhet és közben hazudhatja, — önmagának is hazudhatja, — hogy „ő kérem, nincs itt semmi baj, béke van kérem, béke!”

Homokzsák-béke!

Halász Sándor

Már kezdődik...

Hatalmas jugoszlávellenes tüntetés Olaszországban

Megtámadták a római követségi palotát is

Róma, december 14.

A tegnapi nap folyamán egész Olaszországban heves jugoszlávellenes tüntetések zajlottak le.

Különösen súlyos volt a tüntetés lefolyása Bari városkában, ahol megtámadták a jugoszláv konzulátust, amelyre

kitűzték az olasz lobogót. Hatalmas roham volt a követségi palota ellen Rómában is, bár a palotához vezető utat háromszoros kordon védte.

A követségen éppen tea volt és a vendégek csak késő este tudtak egy hátsó kiáraton távozni.

Borzalmas vasúti katasztrófa egy svájci alagútban

Sok halott és rengeleg sebesült

Luzern, december 14.

Az utóbbi idők egyik legborzalmasabb vasúti katasztrófája játszódott le kedden éjszaka a Luzern közelében fekvő guetschi alagútban amely egyik leghosszabb alagútja Svájcban. A menetrend szerint az alagútban levő két sín páron két, egymással szembejövő vonatnak kell találkoznia.

Az elmúlt éjszaka hibás pántóállítás következtében mindkét vonat ugyanazon a sín páron robogott egymással szembe. A menetrendet csak annyiban tartották be, hogy az alagútban találkoztak.

Borzalmas robajjal furódott egymásba

a két mozdony és az utánuk következő vagonok.

Haldoklók hörgése, sebesültek jajgatása verte fel az éjszakát.

A legközelebbi őrházból azonnal segítséget kértek Luzernből, ahonnan több segélyvonat érkezett a helyszínre. A mentési munkálatok során a délelőtti órákig kilenc halottat és tizenkilenc súlyos sebesültet húztak ki a romok alól.

gyes kocsi úgy egymásba furódtak, hogy valósággal szét kellett azokat fűrészelni. Az alagút borzalmas képet nyújt.

A vizsgálat most folyik annak megállapítására, hogy a katasztrófaért kit terhel a felelősség.

Ismét sztrájkolnak a kolozsvári joghallgatók

Kolozsvár, december 14.

A kolozsvári egyetem jogi szakán a diákok újra sztrájkba léptek, mert az egyetemi taxák nagyon magasak és azokat csak a gazdag szülők gyermekei tudják megfizetni. Valószínűnek tartják, hogy a kormány most már tesz valamit az érdekükben, mert a diákok sztrájkmozgalma hónapok óta hol kitör, hol félbeszakad.

Megölt egy asszonyt a lodzi kormányzóknak szánt bomba

Lodz, december 14.

Kedden délelőtt a kormányzó palotájához bomba robbant amely egy arra haladó asszonyt teljesen szétépett. Ugyanekkor a városháza épületéből is találtak egy bombát, amelyet azonnal sikerült idejekorán ártalmatlanná tenni.

LEMONDOTT A BELGA KORMÁNY

Brüsszel, december 14.

Breucille belga minisztereinek kedden a késő esti órákban az összkormány nevében

benyújtotta lemondását.

A király a lemondást elfogadta.

Revolveres incidens a washingtoni parlamentben

Washington, december 14.

Könnyen végzetessé válható incidens zavarta meg a parlament keddi ülését. A karzatán hirtelen egy ismeretlen férfi állott fel és, egyik kezében revolverrel, a képviselőkre szót követelt. Nagy pánik tört ki, a karzati közönség a kijáratok felé tödült sőt lerakott a képviselők közül is többen menekülni igyekeztek.

Végül is közrefogták az egzaltált férfit, aki ellenállás nélkül adta át a revolvert, amelyről megállapították, hogy töltve volt.

A titokzatos merénylet kihallgatása folyik mostanában van.

Éhségstrájkol az aradi gyermekgyilkos

Bukarest, december 14.

Az aradi származású gyermekgyilkos Lew Lajos, félőrült módjára viselkedik börtönben. A hatóságok állandóan megfigyelik és megállapítják, hogy a gyenge elméjűség nyomai látszanak rajta. Egyre azt kiabálja, hogy ártatlan. Tegnap bejelentette, hogy éhségstrájkot kezd, mert ártatlannak tartja magát. Tegnap óta nem vett ételt magához.

A temesvári állatpiac

Temesvár, december 14.

Az állatpiacon a külföldi nyomorúság árak a belföldön is érezhetőek. A tegnapi temesvári sertéspiac árai: 16—17, marhavásáron, az export hiánya miatt nincs forgalom. Ára csak a kicsontozott való máhának és egyéb olcsó árúknak van, az is nyomott, 6, 7, legfeljebb lej. Remélik, hogy a hideg idő beállásával a sertésárak megszilárdulnak.

KARÁCSONYI VÁSÁRUNK

alkalmával, már most megkezdjük

LELTÁRI ELÁRUSÍTÁSUNKAT

mélyen leszállított áron

VESTIS SZÖVET ÉS SELYEMÁRUHÁZ

BRASSÓ, LENSOR 22.

VILÁGPOLITIKA

Mit ér az arany

A mai kort 50 év múlva kétségtelenül a flagellánsok korszakának fogják nevezni. Arany aranya van, mint a nagyháború előtt, megművelt földje több és jobban művelt, ipara nagyobb és fejlettebb, mint 1914-ben volt, közlekedési hálózata, lakóházmennvisége nagyot fejlődött. Ha a világgazdasági konferencia a vámtulengést, valamint a föld és ipar termékeinek ára közötti diszparitást megszünteti, akkor nemcsak a hatalmak, hanem a kisebbek is fizetni fognak, mert fizetni tudnak.

A flagelláns korszak megváltását az fogja jelenteni, hogy ha a világgazdasági konferencia a fent kívánt határozatokat meghozza, mert akkor minden állam és állampolgár fizetőképessé lesz, a hitel és vele a bizalom az egész világon helyreáll! És akkor újra megszületik a nagy, örökös megrendelő: a civilizáció. Mert az a nagy tömegnek jogosult igényeinek évről-évre növekvő kielégítése az, ami a földnek és iparnak állandó bevételt adhat.

Sajnos, ma közben a világgazdasági konferencia fő célkitűzését illetően a felfogás meg nem változik, az a konferencia is, mint minden más, minden eddigi nemzetközi konferencia erején nyitva marad.

A világgazdaság zavarosságát kitűnően illusztrálja az, hogy Amerika milyen gyorsan ragaszkodik ahhoz, hogy Angliától december 15-én 90 millió dollárt kapjon. Késégtelen az, hogy ezáltal Angliának vásárlóképessége 90 millió dollárral csökkenni fog. A 90 millió dollárral Amerika az 1929 óta keletkezett 11.300.000 munkanélkülinek fejenként 8 dollárt adhatna. Ha az 1929-es gazdasági volumenét visszanyerné a világ, így Amerika is, akkor exportálható többletéből fejenként 8 dollár helyett 325 dollár keresetet biztosíthatna.

Az a hiszem, nem kétséges az, hogy ebből Amerikának azt a következtetést kell levonnia, hogy nem az aranyrudakhoz, hanem a munkanélküliség megszüntetésének problémájához kell nyulnia.

A „Pester Lloyd” novemberi 29-i számában megjelent Hoover-cikk nem azt mutatja. Azt írja az Egyesült Államok nagynövű elnöke, hogy Amerika kezdené a világgazdasági konferenciát, azért, mert szükségét látja annak, hogy ott pénzügyek, valuták és a világkereskedelmi volumenének kérdései megtárgyalassanak. A következő sorokban azon nézetének ad kifejezést, hogy a háborús adósságok törítése helyett a katonai leterelésből eredő megtakarításokból finanszírozzák az adósság és bizonyos fizetési eseményekről arról is szó lehet, hogy kompenzációval, vagyis az amerikai export lehetővé tételével tegyék jóvá a fizetési haladékok.

A katonai fegyverkezés mai méretei redukálандók, az bizonyos. Napról-napra olvasunk a megismétlődő éhségfelvonulásokról Washingtonban, Londonban, Párisban, Németországban. Hova vezetnek ezek a felvonulások, ha a világgazdaság mumizálódása tovább folytatódik.

Kanada inflációval akarja a mezőgazdasági termények árát emelni. Amerika a hitelinflációval tett kísérletet. A gabonák Amerikában tovább csökkennek 83 centről 43 centre.

A vámfalak és a föld, valamint az ipar termékei közötti diszparitás leépítése a világgazdaság megoldandó és megoldható problémái. Sir Josiah Stamp, az Angol Bank igazgatója, azt mondja a felföld 4-én: a mezőgazdaság terén nemzetközi együttműködést meg kell teremteni, hogy borzalmas helyzete megszűnjön. Nem szabad várakozni, a miig valami magától történik, mert a pozitív cselekvés órája ütött.

Franciaország gazdaságára vonatkozó export-, import- és munkanélküliség-adatok azt nem sorolom fel, mert a nagy gazdasági hanyatlás kezdete előtt Franciaországban és kolóniáin jelentéktelen számú idegen nemzetiségű munkás dolgozott. Világos tehát az, hogy exportálási hanyatlását elsősorban az idegen nemzetiségű munkások elbocsátása követte és csak a legutóbbi időben kezdett Franciaországban a munkanélküliség jelentéktelen mértékben emelkedni, ami a munkanélküliség emlékeztető párisi tüntetését produkálta.

Az, hogy a munkanélküliség folyamatosan Franciaországban mindegyre fokozódó mértékben fog kifejlődni, éppugy mint kifejlődött a többi nemzeteknél, kétségtelen. Nem érdekes jelenség-e az,

Elhalasztották a kis-
antant-konferenciát

Belgrád, december 14.
A kisantant-konferenciát, Benes kérésére, elhalasztották. Az új terminus de-

cember 18, lehetséges azonban hogy még ennél is később tud csak összeülni a három állam külügyminisztere.

A király elé viszik
sérelemeiket a gabonacexportőrök

Temesvár, december 14.

A gabonaprémium ügyében újabb erős mozgolódás észlelhető a Bánságban. A napokban Temesváron mintegy száz exportőr ülésezett, akik leszögezték, hogy követeléseiket, melyek tavaly október óta állnak fenn, a kormány semmiféle új intézkedéssel nem hatálytalaníthatja.

A jogos prémium indokolatlan visszatartása rengeteg embert juttat a tönk szélére, mert sok szakmabeli kereskedő egész forgatókéja a prémiumkövetelésekben fekszik.

Az értekezlet követelte, hogy a prefektusok interveniáljanak az ügyben, amennyiben pedig ez nem járna eredménnyel, úgy az exportőrök audienciára mennek a királyhoz.

Ezentul az adóhivatalok is
fizethetnek nyugdíjakat

Bukarest, december 14.

A pénzügyminisztérium ma rendelkezést adott ki, hogy ezentul nem csupán az egyes pénzügyigazgatóságok, hanem az adóhivatalok (perceptiák) is fizethet-

nek nyugdíjakat. A minisztérium e rendelkezéssel főképpen a falun tartózkodó nyugdíjasok dolgát akarta megkönnyé-
bíteni.

Aradon most ez a
legsürgősebb...

Napidíj mellett biztonság vizsgálja meg
a cégtáblákat

Arad, december 14.

Érdekes határozatot hozott ma az aradi városi tanács. A határozat szerint sürgős szükség van az aradi cégtáblák átvizsgálására, abból a szempontból, hogy helyes románssággal vannak-e írva. A határozat annál nagyobb feltűnést kelt, mert a legtöbb cégtáblát ma már hibátlan románssággal írták.

A tanács azonnal delegált is egy háromtagú bizottságot, amelynek tagjai naponként és személyenként kétszáz-

ötven lejrt kapnak.

A bizottságban a kultúratanácsos, a polgármester és a kereskedelmi kamara delegátusa foglal helyett.

Az összes aradi cégtáblák átvizsgálása előrelátó hatólag

félévig fog eltartani.

Könnvű kiszámítani, hogy mennyi jövedelmet jelent ez a bizottság az amugy is nagy jövedelmet húzó három tagjának, ugyanakkor, amidőn Aradon háromezer család betevő falat nélkül áll.

Az Universul
nem nyugszik

Tovább folytatja a harcát a még el nem
bocsátott magyar tisztviselők ellen

Bukarest, december 14.

A napok, amelyek átvergődünk, telve vannak rendkívüli eseményekkel. Belföldön emelik az adókat, kontingentálják a behozatalt, növekedik a munkanélküliség, képtelen iramban rohanunk felfelé az árak és készül az új választói törvény, mely évtizedekre eldöntheti Románia politikai sorsát. Külföldön az őshatalmak leszerelési konferenciája megkezdett abban, hogy Németország is felfegyverkezhet. Amerika aranyat követel Európától. A jövő héten összeül a kisantant konferencia.

Csupa életbevágó kérdés. Az Universulnak azonban változatlanul Erdély vigasztalanul vergődő magyarsága a fontos.

Illetve a magyarságnak az a része, a melynek még van falat kenyere,

hogyan Franciaországban, az anyaországban, a kereskedelmi mérleg súlyos deficitel zárul, az állam büdzséje veszedelmes hiányokat mutat fel, a munkanélküliség emelkedik. Amerikában, a második aranyországnak, ezen jelenségek, meri előbb kezdődtek, már felfokozott mértékben jelentkeznek: óriási a munkanélküliség száma, exportjának óriási hanyatlása, büdzsé-deficitjének számadatai ijesztőek.

Nem aranyból épült fel az utolsó 50 esztendő nagy világgazdasága, városok,

gyárak, utak, vasutak, tengerhajózás, hanem felépült azért, mert az arany a nemzetek közötti nagy árucserében betöltötte a forgalmi eszköz szerepét. A felfutást a fizikai és szellemi munka teljesítette. Ha egy vasuti kocsit hosszú időre forgalmon kívül helyezünk, akkor annak a gazdasági értéke nullává válik és csak akkor lesz ismét értéke, ha az ismét forgalomba kerül. Ha az aranyat elvonják attól a rendeltetésétől, hogy a világ gazdasági forgalmát szolgálja, annak gazdasági értéke épp-

kisebbsége örvend s amellyel, revisionista propagandát csinálva, viszszaél. Nem lesz a kisebbségnek a bukaresti parlamentben való képviselőtéről. Vagy a magyarok eldöntően nagy számáról az állami, megyei és községi közigazgatásban és intézményekben.

Őszintén szólva, erről az eldöntően nagy számról mi sem tudunk.

Ellenben tudunk azoknak az eldöntően nagy számról, akik elvesztvén egzisztenciájukat, az utcára kerültek és kerülnek ma is.

Am legvünk jóhiszeműek és tétélezzük fel, hogy az Universul úgy látja az eseményeket, mint ahogyan azt cikkében írja. És e jóhiszeműséggel lelkünkben, fogunk hozzá a második cikk olvasásához. Hiszen ezt a cikket csak egy ötcentiméteres hasábocskára választja el az első!

— Az „Universul” több kétségbevonhatatlan cikkben rámutatott már arra, hogy az erdélyi póstahivataloknál a tisztviselők többsége magyar, amely helyzet éppen olyan méltánytalan, mint amilyen veszélyes. Leleztük, hogy ezeknek az alkalmazottaknak segélyével bárki könnyebben érintkezhetik Budapesttel, mint Bukaresttel és hogy a póstának a magyar irredentákkal összeköttető kisebbségi hivatalnokai útján Erdélyt a határokon túlról tiltott irredenta nyomtatványokkal árasztják el.

Tud vajon a rósta vezérigazgatója ezekről a dolgokról? Azt hisszük, igen, mert tudomására hozták már. Miért nem intézkedik hát? Ime, ez az, amit nem tudunk s nem értünk!

Sokan lesznek majd, akik azt vélik, hogy mi türelmes magatartásunkkal elkötelezzük majd a magyar kisebbséget és a budapesti irredentákat. De feltesszük a kérdést e naitaknak: vajon a magyar irredenta, látván a mi engedékenységenket, lemondott-e rágalmazásunkról és inzultálásunkról? Bizonyára nem. Sőt türelmünknek gyöngeségnek magyarázták s még nagyobb dühvel támadtak hennünk.

Hát akkor mi értelme van a további engedékenységek? Miért lássunk el embereket, akik a maguk részéről nem tudnak lovagiasan válaszolni? Vajon meddig fogjuk tovább tűrni a kolozsvári póstahivatalnál a méltánytalan, szegventeljes és románellenes helyzetet?

A választ megadhatjuk az Universulnak: Nem sokáig!

Nincs kétség benne, ez a kampány, a mely kevesli a kisebbségi éhezők számát, sikerrel fog végződni. Egyszerű dolga van az Universulnak: az emberek, akikkel szemben áll, védekezésre kényszerülnek.

Nincs könnyebb annál, mint egy ilyen hadjáratot megnyerni.

De ha az Universul azt hiszi, hogy e diadalmas támadással nemzeti szolgálatot teljesít, téved. A gyűlölködésnek ez a háborúja sok egzisztenciát követelhet áldozatul. Azonban a győztes, — de sokáig hirdette ezt a román kisebbségi politika! — diadalmába csak belevérezhetik.

Eppen ezért az Universul kampányát, bármennyire csak egy iapackó legyen is, szomorú, sőt elrettentő politikai eseménynek látjuk.

Szerelmi bánatában
agyonlőtte magát az Unirea
petrólevmállalat vezérigaz-
gatójának felesége

Bukarest, december 14.

Tegnap délután megrendítő öngyilkosság játszódott le Giurgiuban. Dr. Bossellnek, az Unirea petrólevmállalat vezérigazgatójának felesége főlőlte magát s azonnal meghalt. Az öngyilkos hátrahagyott levelében azt írja, hogy szerelmi viszonya volt egy bukaresti kapitánnyal, aki néhány nappal ezelőtt elhagyta. Az idősebb nő nem tudott belenyugodni szerelme elvesztésébe s ezért szánta rá magát a halálra.

ugy nullává válik, mint a forgalmon kívüli helyezett vasuti kocsié.

Ezt a tételt igazolja az aranygazdagoknak: Amerikában, Franciaországban növekedő nyomorúsága. Az aranynak, mint forgalmi eszköznek forgalomba való helyezésével fog a világgazdaság ismét erőre kapni, de ahhoz az kell, hogy a világgazdasági konferencia emelje két fő feladattal: a vámkor redukálását és mezőgazdasági és ipari produktumok árdisparitását megszüntesse.

(s)

Beszélgetés Major Henrikkel, a világhírű magyar rajzolóval a modern festészetéről, gazdaságpolitikáról és Amerikáról

Páris, december 14.

Gomoly, csendes és lassu beszédű. Amit mond, meggyőződéssel mondja, őszinte átlátással. És minden szavában tapasztalatok, meglátások és átélések lecsúsznak, mint a csengő cseng ki.

Hallgatom Major Henriket. A nagy magyar művész, akit talentuma a hírnév hullámváratásán elröpített a világhírességbe, néhány Amerikában töltött év után most újra itt él Európában.

— Amott pénzt, de itt „atmoszférát” kap az ember, — mondja Major Henrik.

Éljünk simogató szeretettel fogja át a darab Párist, mely az atelier nagy ablakán keresztül úgy rajzolódik ki a novemberi égi háttérből, mint egy virke tónusu Utrillo-kép.

Igen, atmoszférát ad Páris, — ismétli.

És ebben a pár szóban benne van a művész Páris iránti hitvallása.

— Szóval Ön is a modern festők Mekkájának tartja Franciaországot?

— Alljunk meg e szóra: modern festészet. Mit értünk modernség alatt? Mint

gyakor a civilizáció, úgy most voltaképp a modern kornak primitív korszakát éljük. Igen, a modernitás, mely a tradíciót elvetette, most éli primitív korszakát. Igaz, a vitalitása is innen ered. De

képességei sokkal kisebbek, mint amit kihozni akar. És a modernséggel gyakran szétvesztett „művészeti káosz” — zoro

rapcsolatban van a mai gazdasági káosz.

A HISZTERIKUS PROSPERITAS HATÁSA

— De a művészettörténelem tanulsága szerint, — szólok közbe — a gazdasági válságok befolyásolták a művészi teremtést?

— Szerintem nincs művészettörténelem. Csak művészek vannak, akik nem művészettörténelmet csinálnak, hanem a művészetet önkifejezésnek tekintik. Am

edig a gazdasági káoszt illeti, az utolsó év „hiszterikus prosperitása” kitermelt

egy új piacot. A műkereskedők meg is

találták ebből a hasznukat. És ezzel sok

előző tehetséget demoralizáltak. Korje

menés ez, mely kitermelődött abból a

puhulásból, melyet a közgazdasági

„felfokozott vitalitásnak” és melyet

neud helyesebben „neurotikus korszak

nak” nevez. Ha például Manet, Renoir és

mult század többi nagy mesterei, újra

angusulyozom — bele estek volna egy

hiszterikus prosperitásba, ők se ter

mellettek volna olyan mesterműveket,

mint minden művész: korának kifeje

zése. Szerintem az igazi nagy mesterek

Renoir, Manet, iPsaro, Cézanne. Van

tehát és Gauguin voltak. Mert ők vissza

mentek a forráshoz és nemcsak a bels

őlköből, de a régi nagy mesterek képei

l tanultak.

— Ön szerint tehát a régi tradíciókon

ell tovább menni?

— Még inkább principiumokon, mint

hogy Cézanne tette. A festészetben is ma

nősek és őszinték voltak szépérzékük kifejezésében. A mai művészek az intellektusukat akarják ráerőszakolni. Ime egy példa: Utrillo, aki szerintem inkább intellektus, mint festő. De festészetet nem lehet spekulatív csinálni.

— Tehát hogy képzelem, kedves Mester, a tökéletes művészetet?

Halkan, de határozottan kapom a választ:

— A felnőtt ember művészete elvben a gyermek művészete kell, hogy legyen, persze a felnőtt ember kulturájával.

Egész különös és érdekesen paradoxális, hogy Major Henrik az amerikai modernség tapasztalatai dacára, vagy talán éppen ennek következtében, mily erősen gyökeredzik a régiekben. Szerinte Giotto, Greco, modernebbek, mint a mai kubiztikus, futurisztikus és egyéb iskolához tartozó nagyságok. Például: Picassot „demoralizáló”-nak tartja és a futurizmust „Marinetti-féle ringlispilnek”.

— Amióta művészi pályán vagyok — mondja Major Henrik, — mindig egészséges testi és lelki beállítottságu voltam és azt éreztem, hogy ott kell tanulnom a nagy mestereknél (Greco, Tintoretto, Rembrandt), mint ahogy Manet, Renoir, Cézanne és Gauguin tették.

AMERIKA ÉS A MŰVESZET

Rátérünk amerikai tartózkodására. Érdekesek Majornak erről való tapasztalatai és felfogása.

— Európának a mult ad irányt Amerikának csak most csinálja az experimentumot. Ott még országalapítás folyik. Van

ak még felfedezni való területek. Hogy csak Texast említem, ahol 3 millió em

ber lakik, 20 milliónak való férőhelyen.

Amerikának különben nincs egyéni művészete. Az indiai tradíció kevés. Ami művészete van, az európai stídiom és emlékek. Amit kezdenek, akárcsak az új orosz generációnál, úgy mint a primitívknél volt, először a dekorációs tenfencia mutatkozik leginkább.

— És a gép, a technika, a mai kor uralkodó eleme? Hol maradt ennek a befolyása? — kérdelem.

— Ez csak segítő: felszabadító eszköz. Mert az emberiség fele — és ezt éppen amerikai tapasztalataim alapján mondom — még nincs felszabadítva. A gépeket a koloniák felszabadítására kell felhasználni. Mert nem olcsó munkaerővel kell a civilizációt előrevinni, de jobb fizetéssel a koloniák rabszolgáit emberibb tenni. És a gép, mint modernizáló eszköz, felszabadítja az embert a lokális elszigeteltségtől.

De már elhagyjuk a gazdaság-politikai fejtegetést és visszatérünk a művészethez. Major Henrik atelierjének hangulatos berendezésében, kínai faragott butorok, porcellánok, himzések között egy sorozat érdekes, markáns vonalú portré tanuskodik arról, hogy a mester nemcsak a ceruza, de az ecset művésze is.

Felfogja csodálkozó pillantásomat.

— Nem lehet 24 óráig karikatúrát rajzolni — mondja mosolygva. Különböző is mindig festettem. Mert a rajz: festés ceruzával; és a festés rajzolás színnel és ecsettel.

AZ ÉLETIDEÁL?

Elnézem a portrékat, melyek realisztikus hűséggel, de minden formatorzítástól mentesek.

— Hogyan lehet az, hogy a portréba nem viszi bele a karikatúrát meglátását?

— Nem a karikatúrát keresem, hanem az emberábrázolást; mely minden művész célja.

— És mi az életideálja?

— Goethei egészség.

Mándy Ilona

RIPORT A PESTI INSÉGFONTRÓL

Megszorult János tragikus esete a hiénákkal

Közgazdasági rémregény, melyben a főszerepet egy zálogcédula viszi — Fílleres nyomor — Százazres profit

Két portré: Madarász és Verböczy

Budapest, december 14.

Ennek a közgazdasági rémregénynek a története valahogy így kezdődik:

Felső- és középosztálybeli Megszorult János, miután elvesztette állását, vagy tönkrement az üzlete, egyszóval egzisztencia nélkül maradt, egy reggel arra ébredt fel, hogy nincs egy megveszeke-

dett fillérie; a fűszeres nem ad hitelt, a tejcs nem ad több tejet, a villanytársaság kikapcsolja az áramot, a gyerekek az utolsó darab szárazkenyeret rágiák, a feleség zsémbel, éhhalálra embernek

tartja; és úgy néz rá, mint egy apagyilkosra; az ismerősök nem állnak vele szóba, mert valamennyit végigpumpolta már apró kölcsönökkel, amiknek visszafizetését másnapra ígérte, de már akkor tudta, hogy nem fogja tudni visszafizetni, amikor kérte...

MESE. MESE, MESKETE...

Megszorult János körülnéz a lakásban.

A nemes intézmény

Budapestben a zálogház igen rendes intézmény. Majdnem olyan rendes, mint a bank, azzal a kis különbséggel, hogy itt nem az egyén hitelképessége, hanem a behozott tárgy értéke szerint igazodik a kölcsönügylet.

Uzsora nincs, nem is lehet, a kamat évi 10 percentben maximálva, különben is az összes zálogházak a m. kir. póstatakarékpénztár kezében vannak, ez pedig állami intézmény.

Minden kerületben 2—3 zálogház van és igen nagy forgalmat bonyolítanak le, mert a zálogházat ma már senki sem resteli Pesten, ami szintén azt bizonyítja, hogy az utóbbi időben nem csak szegény emberek látogatják, de a „jobb” osztálybeliek, is, ha hirtelen megszorulnak...

Azonban épp úgy, mint a bankok, a zálogházak sem szeretnek rizikót vállalni a kölcsönügyleteknél. És mivel Budapest nagyrésze a zálogházakból él, az elzálogosításra kerülő tárgyakat egészen alacsony értékre becsülik és a valóságos

hogy miből lehetne pénzt csinálni. De a lakás, amely valamikor szőnyegekkal, képekkel, nappal volt ékesítve, olyan kopaszon mered rá, mint az árva, lombját hullatott ősi fa.

Benéz a szekrénybe, a fiókokba, a szuplágba, de nincs. Nincs egy darab ruha, terítő, vászonnemű, amit értékesíteni lehetne. Pedig menni minden volt!

Hirtelen mentőötlete támad. Lázasan a zsebéhez kap, kivész egy zálogcédulát. Aztán még egyet — és még egyet, mert eszébe jut egy hirdetés, nem is egy, hanem több hirdetés, amit véletlenül elolvastott, amikor reggelként reménytelenül böngészte egy állás érdekében a napilapok apró hirdetéseit.

„Zálogjegyekre kölcsönöket folyósítunk, zálogjegyeket magas áron veszünk...”

Ez az! Kölcsönt fog felvenni a zálogcédula!

Értéknek az egyharmadát is alig folyósítják.

Ez a magyarázata annak, hogy a zálogházak egy új üzletágat tenyésztettek ki: a zálogcédula folyósítandó kölcsönt!

Ezzel az üzlettel egész sereg ad-hoc alakult ügynökség és társaság foglalkozott egészen addig, amíg a rendőrség rá nem jött arra, hogy burkolt uzsora folyik ezen a címen és megszorult kisemberek, tönkrement előkelőségek vagyonának roncsait sikkasztják el az elszaporodott zálogcédula-hiénáknak.

EGY HÓNAP? — MAJD LESZ VALAHOGY

Megszorult János mindebből alig tud valamit, ő fogja a zálogcédulát és megy kölcsönt keresni.

Egyik cédlán egy-két valódi perzsaszőnyeg, hajdani jobb napok emlékei; a másikon két jegyvűrű, a harmadikon egy ünneplőruha és így tovább. Mindezt el is adhatta volna, de ki gondolt arra,

RADIOAKTIV FOGKRÉM

Fehéríti a fogakat
és erősíti a foghúst

A TUDOMÁNY
CSODÁJA

hogy „ez” ilyen sokáig fog tartani! Most már eladná szívesen, de ahhoz, hogy eladja, előbb ki kellene váltania a zálogházból...

A cédlákra megkapta a kölcsönt, a zálogházi besérték 10—12 százalékat, levonták a kamatot (ki ellenőrizi, hogy mennyit?) és egy nyilatkozatot íratnak vele alá, hogy ha 30 napon belül nem fizeti vissza a kölcsönt, a zálogtárgyak az ügynökség tulajdonába mennek át!

— Egy hónap? — gondolja magában Megszorult János, addig majd lesz valami, hiszen alig néhány pengő az egész!

De a hónap eltelik és a zálogcédlákra nem tudja a pár pengőt visszafizetni. Elusztott az egész, mint a Duna vizén a falevél. És ha összeszámolja, hát a zálogházatól és az ügynökségtől együttvéve nem kapta meg egyharmadát annak, a mit az értékek képviseltek.

FÍLLERES NYOMOR — DUS PROFIT

A rendőrség, miután megtisztította a budapesti piacot a valutagangszterektől, rávetette magát a zálogcédlás nyílt és zugigynökök hadára. Az első néhány lefoglalás után a kiuzsorázott és utolsó értékeiből kisemmisztett károsultak ezrei jelentkezik, hogy vagyonkájuk utolsó forgácsait megmenteni próbálják.

Az ügy dagadt és megrendítő világvárosi regénvé növekszik, mert belevilágít a fílleres nyomorúság légkörébe, a melyben százazres profitok virítottak ki azok számára, akik a háttérből finanszírozták az előtérben álló ügynök-hadsereg zálogjegy üzleteit.

Allítólag ismert nevű urak is akadnak azok között, akik a zálogcédula-irodákat finanszírozták. Tökések, akik nem tartják bankban pénzüket, hogy 5—6 percentet jövedelmezzen, amikor 500—600 percentet is jövedelmezhet! Ezek most mindennapos vendégek a rendőrségen, ahol kihallgatják őket, de eljánni aligha lehet ellenük, mert ők csak a háttérben dolgoztak és ügyes fiskálisok vigyáztak arra, hogy el ne galopposzák magukat és ha baj lesz, a paragrafusok között ki-csuszthassanak...

MADARÁSZ ÉS VERBÖCZY

Van ennek a közgazdasági rémregénynek — többek között — két olyan figurája is, akiknek érdemes a portréját néhány ecsetvonással megrajzolni:

Az egyiket Madarász Jánosnak hívják, a másikat Verböczy Frigyesnek.

Társak voltak és a zálogcédlák fő-fő hiénái.

Madarász valamikor előkelő és dúsgazdag gavallér volt, tucatjával osztogatta a százazsokat az éjszakai mulatókban. Gazdag bácskai főorvos fia, huszár főhadnagv, a kommún után belügyi nyomozó, rettegett alakja a pesti utcáknak, amíg leéltették.

Fokról-fokra züllött el, börtönbe került, majd onnan kiszabadulva társult Verböczyvel, akivel a börtönben ismerkedett meg és egvázon időben szabadultak ki.

Verböczy Frigyes apja gyáros volt, fivérei egytől-egyv magas állást töltöttek be. Ő is főhadnagv volt, majd egy nagybank vidéki fiókjának igazgatója. Sikkasztott, így került börtönbe...

Ez a két alak volt a zálogcédula-front legveszedelmesebb hiénája. A kölcsönök visszafizetésének idejét be nem várták, a zálogjegyeket azonnal tovább adták a finanszírozóknak!

A cégtársak, amikor érezték, hogy a lavina megindul, eltűntek Budapestről. Allítólag a finanszírozók segítették elő szökésüket, hamis utlevelekkel. Bizonyítani nem lehet: mert a finanszírozók itt maradtak ugyan, de ők valahol Bulgáriában bujkálnak.

Pogány Marcel

SPORT

Ujabb sportkonfliktus Magyarország és Románia között

Barátky és Szaniszló román játékos-e?

Brassó, december 14.

Még le sem zárultak a legutóbbi magyar-román konfliktus aktái, máris újabb sportbotrány kitörése várható. A Cuvântul pattantja ki a nagy szenzációt s rögtön éles hangon támadja is a magyar labdarúgószövetséget, mely szerint újra súlyosan megsértette a román sportot.

Mint ismeretes, a legutóbbi olasz-magyar mérkőzésen szerepelt Barátky és Szaniszló, két Erdélyből Budapestre került labdarúgó.

A román lap szerint mindkét játékos román állampolgár s így a magyar szövetségnek nem volt joga őket magyar válogatásban szerepeltetni. A román szövetség emiatt most a nem-

zelközi szövetséghez fordul és elégtételt kér.

Ezzel szemben tudomásunk szerint barátságos mérkőzéseken nemzeti válogatottakban szerepelhetnek idegen állampolgárok. Az Európa Kupa kivétel az alól, itt valóban csak magyar állampolgárok szerepeltek a magyar válogatottban.

Azonban a Milánóban lejátszott mérkőzés soronkülsi barátságos mérkőzés volt — ezen tehát szerepelhetett Barátky és Szaniszló.

Egyébként ma is kíváncsiak vagyunk, hogy a román válogatott tagjai vajon mind román állampolgárok-e? És hogy az Argentinából Olaszországba ösztönölt dél-amerikaiak is mind megszerezték-e az olasz állampolgárságot?

Rövid sporthírek

Az osztrák válogatott tagjai az államtól fejenként 500 sillinget (kb. tízezer lej) kaptak ajándékkul londoni sikerük elismeréséül.

A Ferencpáros megérkezett az afrikai Casablancába.

A vízilabda válogatott kapta eddig a legtöbb szavazatot a Nemzeti Sport nagydíjára, melyet a legértékesebb olimpiai teljesítményre tűzött ki.

Az olimpiai 100 méteres síkfutás döntőjét Tolan nyerte. Az amerikai atlétikai szövetség fényképek és filmek alapján megállapította, hogy Tolan és Metcalfe egyszerre érték el a szélzalagot s ezen az alapon 10,3 mp-es holtversenyt állapított meg. Ugyanez az eset a női 100 méteres futásnál, ahol Didrikson és Hallt nyilvánítták elsőnek 11,7 mp-es rekorddal.

Az első sikersenyt Németországban rendezték 13 kilométeres távon, 200 indulóval. Győzött Sentner csehszlovákiai német 57 perc 07 mp. alatt.

A Brassói Atlétikai Club nagysikerű

TÉLI SPORTFELSZERELÉSEK
FÉRFI DIVATCIKKEK
OLCSÓK ÉS IZLÉSESEK
TRITSCH-nél, Brassó, Kolostor-u. 20.

APRÓHIRDETÉSEK

Hétköznap: egy szó 6, vasárnap betűkből 12 lej. Vasárnap: 7,50, illetve 15 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Négyeszeri hirdetés esetén 25% engedmény. Állást keresőknek 25% kedvezmény.

Vétel-eladás

Szilagysomlyó egyetlen szállójára, kávéháza, vendéglője bérbeadó. Rosenberg tulajdonos. 110041

DIESEL gépész — vizsgáló, — ki Dieselmotorok kezelésében, karban tartásában, magas feszültségű generátorok és kapcsolótáblák kezelésében jártas, megfelelő gépész állást keres. Nagyobb villamostelepen tíz évig volt alkalmazásban. Ajánlatok „Diesel” jellegűre a kiadói hivatalba küldendők. 110021

Használt deszkák, lécek és ládák eladók. Cím 110050. szám alatt a brassói kiadóban.

Autó, kitűnő állapotban, esukott, 4 személyes ülésen eladó. Brassó, Új-utca 12. Winker. 110052

Karácsonyi
cukorák és csokoládék
nagy választékban
Gál Bélá-nál
Brassó, Kapu-utca 22

HÓCIPO

LEITOL
női - - - - 190
női magas - 290
férfi - - - 250
gyermek - - 150
Gummi és játék árak nagy választékban

LINOLEUM

A. STECKL cégnél
Brassó, Strada Regele Carol
(Kapu-utca) 34.
A Hétköznap és a „B. L.” tagja.

BORVIDÉKI FAJALMA —
míg a készlet tart — kapható
Knopp Emmánál, Brassó, H.
mánteplom-utca 9. 110047

Biri néni szakácsnő, egyetlen háztartásban sem nem költözhető. Ára kötve 130 lej. Brassói Lapok Könyvosztálya.

Lakás

Butorozott szobát keresek, lehetőleg különbejáratúval, esetleg fürdőszobával. Címeket a kiadóba kérek. 110045

Állást nyer

Keresek jó praxissal bíró szakácsnőt, ki magyar és francia konyhában jártas. Ajánlatokat „Perfekt” jellegűre a brassói kiadóba. 110046

Perfekt főző mindenest jó bizonyítványokkal január 1-re felveszek. Cenkálja 3-a. (közép-ső ut). 110049

Állást keres

Kitűnően főzni tudó szakácsnő, 12 éves kislányával uriházhoz ajánlkozik. Esetleg háztartásvezetőnek is. Cím 110051. szám alatt a brassói kiadóban.

Három nyelvet beszélő intelligens lány pénztárnoknő vagy tisztviselőnői állást keres. Cím 110048. szám alatt a brassói kiadóban.

Iskolák Egyesülétek

— Az unitárius egyházi főtanács ez évben nem tart ülést. Dicsőszentmártonból jelentik: Az unitárius egyház parlamentje, az egyházi főtanács, rendes évi ülését a nyomasztó gazdasági helyzet miatt ez évben nem tartja meg. Az elnapoló határozatot az egyházi képviselő tanács, az esperesek és egyházi tanácsosok nagy többségének véleménye alapján hozta meg, egyben elhatározta azt is, hogy a mennivben a helyzet nem változik, legkésőbb jövő év májusában összehívják az egyház legfőbb alkotmányozó tanácsát.

— Játékonyság Nagenyeden. December 18-án, vasárnap a nagyenyedi szövetkezetek játékonysági műsoros teadélután rendeznek a helybeli református és katolikus nőegylet támogatásával. Minden bevétel az egyetlek karácsonyi nyomornyitók akciójának alapjához vándorol.

— Az uzoni Hangya szövetkezet fennállásának 25 éves jubileumát, December 11-én ünnepelte fennállásának 25 éves évfordulóját az Uzon és vidéke fogvasztási és értékesítő egyesület. Az ünnepélyt istentisztelet keretében. Pünköshti István lelkész nyitotta meg, majd a községháza nagytérben dr. Harmath János vezérigazgató és az összes testvéregyesületek képviselőinek jelenlétében Végh Benjámin, Benedek Gábor és Bába Miklós mondtak épületes beszédet. Az ünnepelt 80 terítékes bankett követte, majd este műsoros estély volt, amelynél dr. Harmath János tartotta az ünnepi megnyitót. Az ünnepély bevételét a szövetkezet a helybeli szegény lakosok segélyezésére fordítja.

— A brassói katolikus kör december 17-én, szombaton este fél kilenc órai kezdettel házi műsoros estélyt ad, amelyre ezúton is meghívja a tagokat és ismerőseket. Az estélyre belépődíj nincsen, azonban a kör fenntartási céljaira perelyes adományokat hálás köszönettel elfogad az elnökség.

— A bukaresti Rab-ünnepély elszámolása. Az Erdélyrészi Magyar Év. Gyámintézet által Bukarestben rendezett Rab-ünnepély a legteljesebb erkölcsi és anyagi siker jegyében zajlott le. Fényes tanúbizonysága ez a fővárosi magyarság együttérzésének. Az emlékünnepély rendezősege köszönettel nyugtázza a címre beérkezett adományokat: Purgly László 1000 lej, N. N., Blaskó Pál, Magyar Társulat és dr. Papp Béla 500—500 lej, Szász István 600 lej, Frindt Lajos, Nagy Sándor ref. lelkész, Kányádi Béla ref. lelkész, Szele Béla dr., Faragó Pál, Köpe F.

Primăria Municipiului Braşov

Nr. 29.407/1932.

Hirdetmény.

a kereskedők és iparosok figyelmébe külföldi áruk behozatala ügyében.

Azon kereskedők és iparosok, akik külföldi árut importálnak, felhívtnak, hogy a kereskedelmiügyi minisztériumnak árubehozatali engedélyek ügyében 103739 sz. a kiadott rendelet I. szak. (Mon. Of. 289. sz. f. év dec. 9-től) említett nyilatkozatokat (deklarációkat) f. év december hó 14-ig az itteni Ipar- és kereskedelmi kamaránál adják be.

A bejelentendő árak a 102824—932. sz. miniszteri rendelet I. szakaszában (Mon. Of. 286 sz. f. év dec. 6-tól) feli vannak sorolva.

Brassó, la 12. Decembrie 1932.

Primar: Dr. Voicu mp. Secretar General: Socaciu mp.

ROKONOK

MÓRICZ ZSIGMOND legújabb regénye! Ez a regény nemcsak pompás olvasmány, hanem többre tanít mint 100 iskola és az életnek sürített képét ismerjük meg benne, mint magában az életben. — Athenaeum kiadás ára kötve 68— Lei.

BRASSÓI LAPOK KÖNYVOSZTÁLYA

István, dr. Tolnai János, Mátis Endre 300—300 lej, Jeddov Lajos, Hlavacek Béla, Ref. Iparoskör, dr. Tessaly János, Dobólvj Ákos, Jávör Béla és Scholtz Károly 200—200 lej Hatházi Miklós, N. N., Böllőni Aladár, Demjén Miklós, Totzener Tibor, dr. Bakk Elek, Mátéffy József, Kiss Mihály, Borcsa Mihály, Meszernyik Imre, Bitai Bálint, Bitai Sándor 100—100 lej, T. K., Kapitány Péter, 50—50 lej, Bakó László 150 lej, N. N. 136 lej, Tazse István gyűjtése 110 lej, Mezei Jánosé 370 lej, Bakó Lászlóé 520 lej, Erdélyi Joláné és Böskée 280 lej és Koszta György 140 lej. — Az emlékünnepély rendező bizottsága.

A Nemzeti Bank újabb devizakorlátozásai

Temesvár, december 14.

A temesvári exportőrök között az a nyugtalanító hír terjedt el, hogy a Banca Nationala ismét újabb szigorításokkal akarja molesztálni őket. A hír szerint a Banca Nationala garanciát követel a devizaautorizációval felruházott pénzügyeztetektől arra nézve, hogy az exportőrök a külföldi üzletek után esedékes devizát be fogják fizetni.

A hír természetesen óriási riadalmat és felháborodást keltett, azonban hamarosan kiderült, hogy csak fél igaz.

Hivatalos felvilágosítás szerint tudniillik arról van szó, hogy csak azoknak az autorizált pénzügyezteteknek kell jelentést tenniük a Banca Nationalánál, amelyek az exportőrök külföldi követeléseit inkasszálják. Ha azonban vis major következtében a külföldi cég nem fizetne, akkor sem a pénzügyeztet, sem az exportőr nem vonható felelősségre.

Itt említjük meg, hogy az osztrák schillinget az exportőrök eddig magánkliringforgalomban is elhelyezhették, ami 19,80 lejes hivatalos bukaresti árfolyammal szemben 22,20 lejes árfolyamot jelentett. Az új intézkedés ezt is lehetetlenné teszi, de ennek következményeit nem az exportőrök, hanem a termelők isszák meg, mert a különbözlet most már egyszerűen rájuk fogják hárítani. Így fest a kormány parasztpártoló politikája a gyakorlatban.

Mély fájdalommal jelentjük, hogy a mindnyájunk által nagyon szeretett jó édesanya, nagyanya, anyós, testvér és rokon

Özv. Hegyi Lajosné

szül. László Anna

életének 86-ik, özvegyiségének 11-ik évében f. hó 14-én hajnalban rövid, de súlyos szenvedés után megszűnt élni.

Szeretett halottunk hült tetemét f. hó 16-án d. u. 3 órakor fogjuk a gyászháztól Gyár ut 78 sz. alól a ret. temetőbe örök nyugalomra kísélni. Az engesztelő szentmise áldozat f. hó 17-én reggel 1/8 órakor lesz a róm. kath. templomban az Egek Urának bemutatva.

Brassó, 1932 dec 14

A gyászoló család.

Karácsonyra a boroknak is csak a legjavát válasszuk!

Fedezze jövőben szükségletét az ujonnan megnyit

„TRANSYLVANIA”

borpincében, Brassó, Kapu-utca 36. sz. alatt,

hol kizárólag csak küküllővígyi faiborok kerülnek versenyen kívüli áron eladásra — Nagyban és kicsinyben.

KARÁCSONYI ALBUMOK!

Moravec — Bárd) Ára egyenkint
Rózsavölgyi Album) 180
Nádor Album) Lei

Tartalmazza a legújabb operettet dalait, táncdalokat és népdalokat.

Zongorázóknak a legkedvesebb karácsonyi ajándék — Kaphatók a

„Brassói Lapok” Könyvosztályában

Brassó, Kapu-utca 56—58 az udvarban